

Дзвоник

№67

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 4 рік видання, жовтень, 2012 рік

Dzbonuk (Clopotel)

№ 67, 2012 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Dzbonukem* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzbonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

Dzbonuk завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

I. ХРУЩОВА

Звідки в лісі ранковий туман

Якось в ліс прийшли малята
Восени грибів шукати.
Посідали на горбочку,
Перелічили грибочки.
– Ой, як гарно пахне в лісі! –
Петрик говорить сестричці.
Стала навкруги діброва
Мальовнича, кольорова,
Лісовик тут добре дбає,
В гості осінь виглядає.
Працьовитий лісовик
Вдосвіта гуляти звик:
Заглядає під листочки
І шукає там грибочки.
Глиця під ногою – рип!
Осьдечки великий гриб!
Лісовик серед пеньків
Назбирав боровиків,
Доки по лісу чвалає,
Повен кошик наскладає,
Як повернеться до хати –
Починає готувати.
В печі вогник розкладає,
В горщик воду наливає,
Як почне окріп кипіти,
Треба вже гриби кришити.
Дід завжди варити вмів
Добру юшку із грибів.
Вже знімає її пора,
Із-під кришки йде пара,
І духмяная імла
Навкруги все затягла.
– Ой, що будемо робити!
Стежку можна загубити...
Стало дітям страшнувато:
Так недовго заблукати
Між кущів та між дерев.
Може, там ведмідь чи лев?
– Ну, дідусю лісовий!
Бач, який туман густий...
З горщика імлиста пара
Все закрила, наче хмара, –
Ось чому осіннім ранком
Сивим вкрито все серпанком,
Пахне і грибом, і глицей.
Якщо добре придивиться,
Осінь в кольорових шатах
Йде до діда гостювати.
Сонце вже на небосхилі,
Стаяв весь серпанок сивий,
Знов все навкруги знайоме –
Он і стежечка додому!

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

XVIII

Петрусь ступав повагом і ніс глибоко в душі нуртуючі передчуття, породжені такими ж неспокійними й баламутними думками. Його не так непокоїло те, що йому доведеться перенести, що на нього чекає в такій несподівано складеній подорожі, скільки те, що трапилося з ним подосі. Звідки взялася раптом оця Павутинка, що все знає. І хто він, і що він, хто його батько й мати, яке в них життя-буття, його будні. Та ще її оті загадкові запити і такі ж відповіді, її недомовки, що лиш ускладнюють йому оце поневіряння, а краще сказати – блукання по небажаних і таких невтішливих дорогах, де, що не крок, нова несподіванка, нове випробування й переживання, що лишень сумбуриє душу. На мить Петрусь при-зупинився. Відчув себе геть перемученим, осиротілим серед цього повного несподі-ванок лісу. І хоч попереду й в'юниться доріжка в зосенілій траві та папороті й Петрусь начебто знає, що вона веде до Павутинчиного брата, його садиби, однак серед тих буйних і шалених думок йому було вкрай важко зосередитись на котрійсь одній, хоч частково свіжій і чіткій, в якій проблиснула б крихітка довірливої надії. Ота надія, яка б отеплювала хоч би його спогади, якщо не сподівання. Все наче ховалося в затінку його пам'яті й там дихало притлумливим попелом, який йому ніяк не вдавалося розвіяти, щоб зі споду бухнуло свіжим цілющим вогнем.

– Не суєтись, – почув заспокійливі слова Павутинки. – Усе буде гаразд. Я ж тобі обіцяла.

– Знаю, що все буде, як кажете. Та все ж на душі мультко й неспокійно. Я по гриби прийшов, а виходить щось зовсім інше.

– Гриби теж будуть. А подорож оця запам'ятається тобі надовго.

– Звичайно запам'ятається, хоч можна було б обійтись без цього.

– Не пожалієш... – знову невтямки дода-ла Павутинка.

– Хіба я знаю..? – зняковіло промимрив Петрусь. – Мені й цього вистачає. Хоч би грибів поніс додому, а то мати сваритиме, де пропадав.

– Не пропадав нікуди. Та раз вже трапилося зі мною таке лихо, що застрягла в кущах... Скажеш матері, що врятував мене, то й простить. Обов'язково простить. А то ще й похвалить.

– Але вже скоро вечір буде. Ось поміж смереками тіні вже залягли.

– Так сонце, бач, ще над пругом. І довго ще йому до заходу.

Петрусь мимоволі кинув поглядом на крайнебо. Сонце дійсно ще жевріло, розмальовуючи в червоне повитий тонкими хмарками обрій. І ліс стояв тихий, спокійний, без жодного повіву, без крихітки пошуму. Якби так і на душі в Петруся. І хоч як він старався ввібрати в душу оту навколишню благодать і густу задуму, йому це вдавалося хіба на хвилин три-чотири, бо опісля знову зринали оті терзаючі помисли. Йому вже геть одхотілося цієї морудної подорожі, в кінці якої не міг дотянитись. Одне однак розумів ясно-преясно: він не міг зараз вертатися. Отак знезацька повернути з

півдороги. По-перше, це не в його характері, батько теж не порадив би йому так зробити, а по-друге, йому й самому ставало дедалі цікавіше, чим усе це закінчиться і з чим він повернеться додому. Мати його напевно зрозуміє, та чи довірятимуть його словам ті, кому розповідатиме? Чи, може, краще б усю цю затію приховати од світу суєтного, взяти з неї все і скрити в душі? І пронести через роки, як щемливий спогад? І час від часу вертатися до нього, до Павутинки, як до доброго печального випадку? Так. Саме так. До доброго випадку, що трапився з ним цієї грибної пори. Себто до цього осіннього дива, сповненого щерт зваблюючої таємниці, яка хвилюватиме йому пам'ять і поїтиме спраглу душу як холодна кринична вода.

Ірина МОЙСЕЙ

Казка про доброго дракона Звірка і Оленку-красуню

(Продовження з 66 числа)

Ще якусь хвилину вони стояли мовчки, розглядаючи один одного. Першим тишу порушив Звірко:

– Ну й чого тебе сюди принесло?

– Докотилась чутка до мене, що ти, лютий драконе, тримаєш в полоні дівчину-красуню, – спокійно відповів юнак. – Ось, хочу визволити її.

– Визволити, кажеш... І як ти собі це уявляєш? Будем битися чи миритися? – пригадав Звірко слова з казок, якими зазвичай дракони чи змії зустрічали витязів.

– Як не звільниш дівчину добровільно, то будемо битися, – твердо відповів хлопець.

– Добровільно не віддам! – тупнув ногою Звірко і люто заричав, аби переконати витязя, що добитися свого буде йому не легко.

– Ну що ж, ти сам мені не залишив вибору... – з удаваним співчуттям зітхнув юнак і...

Далі події розгортались так швидко, що у Звірка аж запаморочилось в голові. Навіть тепер, через тиждень, він не міг чітко пригадати все. Пам'ятав, як прудко метнувся хлопець до коня, як зблиснув у його руці меч, і, коли смертоносна сталь в мить ока опинилася на небезпечній відстані від голови дракона, раптом... «Стій! Не смій!..»

* * *

– Ти лиш собі уяви, який то був для мене шок, – сміявся Святослав. – Я збираюсь убити дракона, щоб звільнити красуню, а вона, з'явившись раптом невідомо звідки між нами, гукає: «Стій! Не смій!..» Спершу я подумав, Оленко, що ти з переляку не в той бік повернулась, ставши спиною до дракона і розвівши руки, наче збираєшся його захищати. А коли зустрівся з твоїм рішучим поглядом і зрозумів, що так воно і є, все перевернулося з ніг на голову. Я вже нічого

не міг втямити, чи не вперше в житті я не знав, що мені далі робити.

– А ти собі уяви, як я злякалася, коли побачила, що ти збираєшся його вбити, – цілком серйозно відповіла йому Оленка. – Не могла ж я спокійно дивитися, як якийсь незнайомець вимахує мечем перед моїм Звірком... Аж серце стискається від одної думки, що я могла затриматися на галяві і не повернутися вчасно.

– Ну все, все, – обняв її за плечі юнак. – Добре, що добре закінчилось. Звідки ж я міг знати, як є все насправді...

Звірко мовчки спостерігав за ними, а думка, що той день настав, важким каменем давила його душу. Він завжди знав, що день розлуки з Оленкою рано чи пізно наступить, але ніколи не уявляв, що буде так важко.

– Ну, ось і все, Звірку. Ми готові в дорогу, – сказала Оленка, закриваючи скриню. – Здається, все склалося.

– От і гаразд, – відповів їй дракон, маскуючи свій сум за безтурботною посмішкою. – Не хвилюйся, всі твої речі доставлять на місце швидко. Не треба вам у дорозі ще й багажем клопотатися. І ось ще... – простягнув Оленці величезну долоню, на якій, наче сльоза, поблискував маленький срібний дзвіночок. – Я переконаний, що Святослав буде захищати тебе завжди і

всюди, але в житті всяке трапляється... Як буде потрібна допомога – подзвони.

– Дякую, Звірку. Дякую за все!.. – Оленка змахнула з очей сльозу і потонула в обіймах дракона.

– Час уже, рушаймо, – тихо промовив Святослав

Взявши Оленку за руку, попрямував з печери, але на виході завмер від несподіванки, його рука потягнулася до меча.

– Спокійно, Святославе, спокійно, – Звірко поклав руку на його плече. – Це друзі. Оленчині друзі прийшли попрощатися з нею.

Юнак відвів руку від меча і, з цікавістю розглядаючи картатий натовп казкових істот, промовив:

– Оленчині друзі – мої друзі!

* * *

Оленка зі Святославом вже давно зникли в лісовій гущавині, а перед печерою все ще було тихо-тихо. Навіть Мара і Мора мовчали і, що ще дивніше, не метушились, стояли обнявшись і час від часу зітхали. Тишу порушила баба Яга, хитро примруживши очі, кркнула і штурхнула Звірка ліктем:

– Ну що, драконе лютий, скільки років люди не платили данину? Знову забули, мабуть. Пригадаєш їм ще сьогодні, чи відкладемо на завтра?..

* * *

Уже звечоріло, коли Святослав з Оленкою в'їхали в місто.

– Пошукаємо заїжджий двір, треба ж зупинитися десь переночувати. Бо дорога до мого князівства ще далека, – сказав юнак, зіскочивши з коня і подаючи руку дівчині. – Зараз спитаємо когось.

Вони подались до людного, не зважаючи на пізню пору, майдану. Коли наблизилась, до них почали долітати уривки розмов: «Чули, королевич заморський...», «Звільнив красуню...», «Билися, аж земля гуділа...», «Убив, точно убив, всі три голови зніс...»

– Ніхто нікого не убив! – гукнула Оленка, здогадавшись, про що йде мова.

Кілька голів повернулися в їх бік.

– Що ти знаєш, дівчино? – взялася в боки жінка, всією поставою демонструючи готовність посперечатися.

– Не бачиш, заїжджі, от і не знають останніх новин, – заспокоїв її якийсь чоловік.

– То зараз я їм все розповім, – повеселішала жінка, що їй випала така нагода.

– Не треба, прошу вас, скажіть нам лише, де можемо переночувати, бо ми дуже втомилися з дороги, – зупинив її Святослав.

– Он там, на тому краю майдану є добрий заїжджий двір, – розчаровано махнула рукою жінка і, втративши до них інтерес, повернулася до своїх співбесідників.

Святослав і Оленка перетинали людний майдан. До них безперервно долітали уривки розмов про те, як злий змії, чи то дракон, вполонив прекрасну королевну, чи то князівну, а мужній королевич, чи то княжич, чи просто витязь молодий, врятував її... Вони більше не встрявали в розмови, не пробували нічого заперечувати, а йшли і мовчки усміхались, слухаючи, як народжується нова казка.

Іван ЧОПЕЙ

РОЗДУМИ ПРО ОСІНЬ

*Осінь в небі журавлями
Гомонить.*

*Жовте листя під ногами
Шелестить.*

*За притихлими лугами –
Червен ліс.*

*Часом дощ, мов батогоми,
Б'є навскіс.*

*Загубив весну і літо
Й не знайду.*

*Відцвіли найкращі квіти
У саду!*

*Та багряно-жовта осінь –
Теж краса:*

*Тихий гай і світла просинь
В небесах.*

*І морози сині, спілі
На траві.*

*І думки не посивілі
В голові.*

*Та нехай думки піснями
Ще дзвенять,*

*Дні осінні журавлями
Гомонять.*

Анатолій КАЧАН

ОСІННІ ПОЛЯ

Охололи води і земля,

Сон бере натруджені поля.

На горбах у висохлий кулак

Заховав зернята дикий мак.

А поміж горбами в теплий край

Покотився колесом курай.

Ні душі в полях, лише димок

Лащиться, згортається в клубок,

То в село за синій горизонт

Поспішає трактор на ремонт.

Тихо-тихо трактор вуркотить,

Щоб свої поля не розбудить.

Михайло-Гафія ТРАЙСТА

ЧЕРЕПАХА ТА КАБАН

Малому Степанкові аж тричі приснились черепахи. Він полюбив їх ще перед обіцяною матір'ю поїздкою до зоопарку, якої обидва з Андрійком чекали з великим нетерпінням.

– О, яка велика горіхова шкаралупа у неї на спині! – здивувався Степанко, побачивши черепаху.

– То не горіхова шкаралупа, а панцир, під яким вона ховається, – посміхнулася мати.

Степанко з Андрійком сфотографували черепах і розпитували про них, що мати ледь встигала відповідати на їхні запитання, а опісля купила в кіоску зоологічний атлас для шкільного віку і запропонувала їм самим прочитати про черепах та інших тварин.

– А казочка про черепаху в цім атласі є? – поцікавився Степанко.

– Казочку про черепаху розповім тобі я, – пообіцяла мати і ввечері дотрималася обіцяного.

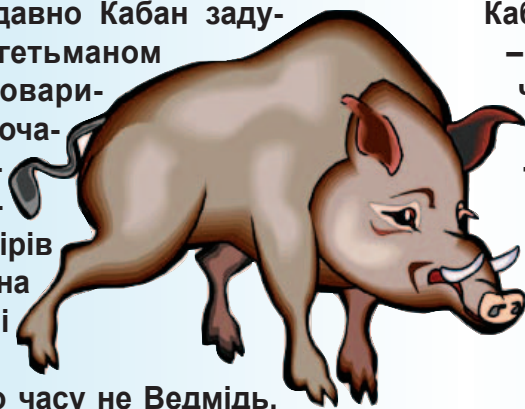
– Давним-давно Кабан задумав стати гетьманом лісового товариства, – розпочала мати казочку. – Зібрав усіх звірів серед лісу на галявину і оголосив:

– Від цього часу не Ведмідь, а я буду вашим гетьманом!

Здивовані звірі дивились на Ведмедя, чекаючи його слова.

– А якщо хтось із вас не згідний з цим, то нехай стає зі мною до двобою, – підняв Кабан угору своє довге рило і запитав Ведмедя:

– Може, ти, старий Бурмиле, захочеш рівняти зі мною свої сили?!

Ведмідь спочатку й справді хотів захистити свою високу посаду, але, побачивши Кабанові довгі ікла, які засвітились на сонці, тільки махнув рукою та пішов собі до своєї пасіки.

– Ну, слабодухи!.. Немає кому рівнятися силою зі мною, – хрюкнув Кабан, аж луна покотилася лісом.

– А чому немає? – підступила до нього Черепаха.

– Ха-ха-ха!.. То ти, Карапаньо, смієш ставати зі мною на двобій? – розміявся Кабан.

– Будемо боротися до смерті! Якщо ти до заходу сонця задушиш мене, то станеш лісовим гетьманом, а якщо ні, – то буде Ведмідь й надалі.

– Згода, згода! – закричали звірі, радісні побачити такий безкоштовний спектакль.

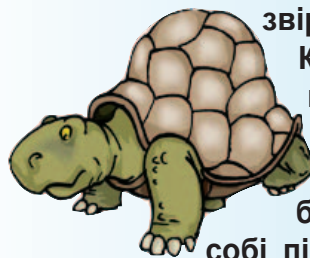
– Та я тебе не до заходу сонця, а за одну хвилину задушу! – накинувся на неї Кабан.

Черепаха заховалась під панцир, а Кабан заходився щосили тиснути зверху.

– А що це, що? Якийсь комар сів на мене чи муха?.. – почала глузувати з нього Черепаха.

– Сильніше тисни! – гукали до нього звірі.

Кабан тис черепашин панцир, аж язика висолопив, а Черепасі байдуже: наспівує собі пісеньку і глузує з

нього:

– Та це в тебе лиш стільки сили, а гетьманом лісовим захотів бути?..

Звірі розсміялися з Кабана, а тут і сонечко осіло за обрій.

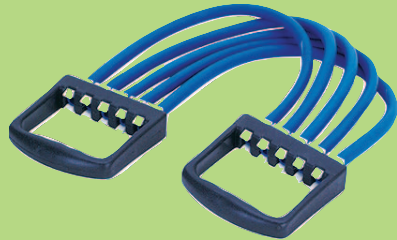
Осоромлений, Кабан втік і заховався в болоті, а Ведмідь залишився гетьманом надалі аж по с'як день.

Інна ЗАІНЧКОВСЬКА

Віршована українська абетка

Ее

«Еге-ге», – зітхаю тяжко,
Розтягать еспандер важко.
Дід підтакує: «Еге ж,
Без наснаги не візьмеш».

Зз

Зілля різне, страви, води –
Все вживаєш, як хворієш.
Бігаєш, шукаєш ліки,
На них гроші не жалієш.
Та не купиш і за гроші
Ти здоров'я, мій хороший!

Єє

Дід Євген і внук Євген
Єриком пливуть ген-ген.
А на березі снот
Споліскує гарно рот.

Ии

– И-и-и! – канючить Вова,
– Не піду в сарай по дрова.
– Це чому ж? Там лад і тиша...
– Там гасає хижа миша!

Жж

В небі жайворон співа:
«Вже жнива, жнива, жнива...»
Колоситься щедре жито –
Значить, буде добре жити.

Іі

Івась – молодець,
Бо він, як і тато,
Працює і в школі,
І вдома багато.

СВЯТО ОСЕНІ

Ведуча.

Звідки йшла, вона ступала,
Лист на землю осипала –
осінь.

І втікала, як лисиця,
Не спитавши, не спиниться
– осінь.

Та верба зеленоока
Ще й не думала про осінь –
де там.

Їй веселий травень снівся,
В лузі травами стелився –
легко.

Солов'їв скликав до річки,
Садовив їх на вербички –
поруч.

Та не чути вже співанки
В солов'їні дивні ранки –
пізно.

А вночі верба проснеться
І від страху стрепенеться –
осінь.

Ночував мороз у лісі,
На калині, на горісі – тихо.
А сьогодні розлютився,
Обтрисив з вербички листя
– осінь.

*Під музику до залу захо-
дять діти.*

Діти.

Покосили пшениці й жита,
Ми не чули, як минуло літо,
Вже надходить осінь золота,
Молоде зелене сходить
жито.

Зажурились квіти
неспроста,
Вранці роси випадають білі,
Вже надходить осінь золота –
Жовкне листя у саду
на гіллі.

Осінь, осінь,
В гості тебе просим
З щедрими хлібами,
високими снопами,
З листопадом і дощем,
З перелітним журавлем.

Осінь.

Ось я – за сосною,
Ось і листя в'яне.
Хто я?

Це за мною йдуть густі
тумани.
Ранками імлистими, вдень,
як позолоту,
Обриваю листя – це моя
робота.

Ведуча.

Заходь до нас. Про себе роз-
кажи спочатку. Порозва-
жайся з нами заодно.

Прийшла пора збирання
урожаю,
Тому й погоду осінь нам
тримає,

Аби устигли хлібороби
славні
Із щедрих нив у цей погожий
час

Позвонити весь урожай
в комори, –
Нехай собі лежить там
про запас.

Осінь.

А це у руках моїх, погляньте,
Із листя різнобарвного
гірлянда.

До всього ж я художниця
завзята,
Гірлянду подарую вам,
малята.

Гра з гірляндою.

Осінь.

Я не сама до вас прийшла,
Трьох братів я привела.

Їх за описом впізнайте
Як їх звати?
Відгадайте.

Ведуча.

Дозріває горобина,
І калина вже рясна
Перший лист обпадає,
Коли це буває?

Діти.

У вересні.

Ведуча.

Груші, яблука зірвали,
У комору заховали.
Проситься гарбуз до хати,
Щоб під ліжком зимувати.
В лісі виросли опеньки –
Довгоногі і тоненькі.
На деревах листя жовкне,
В двері стука місяць...

Діти.

Жовтень.

Ведуча.

Вітер плаче, вітер виє.
Дощ осінній дрібно сіє.
І ніде не видно пташки,
Ані бджілки, ні мурашки.
Вже зів'яли гарні квіти,
Скрізь калюжі поналито.
Голе поле, голий сад,
Бо надворі...

Діти.

Листопад.

Ведуча.

Молодці, діти!
Всі загадки відгадали,
Братів осені впізнали.

А тепер давайте розкажемо
вірші про осінні місяці і за-
просимо їх до нас на свято.

Кличуть вересень.

Вересень.

Перший місяць – вересень,
я смачний.

Вам дарую яблука запашні,
Груші, сливи, дині і

виноград –

То солодка радість для всіх
малят.

Діти кличуть жовтень.

Жовтень.

Я Вересневі вдячний
за старанність.

Врожай добротний зібрано
без втрат.

І ось прийшов сьогодні
на світанні

У гості жовтень – вересня
я брат.

В садах те листя, що було
зелене,

Зробилося одразу золоте.
Принишкли і дерева і кущі,
Уже осінні перші йдуть дощі.

Діти кличуть листопад.

Листопад.

Я листопадом звуся
недарма,

З дерев останнє листя
обриваю.

Вітер понад лісом співа,
гуде –

Засипайте швидше, зима
іде.

Ведуча.

В нас на святі знову гості.
Вони не розлучні з Осінню, –

Це її вірні друзі –
Осінні дощі.

Дощик, дощик капає
дрібненько,

Не боюся я дощу, бо я
веселенька.

Дощик.

Дощик капає сильніше,
Грай, музико, дужче грай,
Буде веселіше.

Дощик, дощик,
Крапельки не сидять,

Веселенько пішли в танець,
Аж ногами тупотять.
Танець краплинок.

Ведуча

А наші дівчатка не сумують,
коли іде дощ.

Дощику. Чом нас лякаєш?

І гуляти не пускаєш?

Парасолькою новою

Я накриюсь з головою,

Чобітки високі взую,

По калюжам потанцюю.

*Танець з
парасоль-
ками.*

Ведуча.

Подивіться,
скільки

виросло грибів
після дощу.

1 гриб.

Я мухомор, я людомор,
Червоний, наче помідор,

Кашкет цяцькований

розлогий,

А сам стрункий

і довгоногий.

Серед урочища грибного

Не знайдеш красеня такого.

Та я отруйний, пам'ятай!

Мене побачиш – обминай!

Танець грибочків.

Ведуча.

А які дарує осінь щедрі
урожаї.

Фрукти, овочі, насіння, хто ж
цього не знає.

Навесні город саджали,

Восени врожай збирали,

Подивіться-но, малята,

Урожай такий багатий!

Тепер, коли вже зібрано

врожай,

Іще заможнішим став рідний

край.

Ми закликаємо усіх вас

побувати

На ярмарку веселому у нас!

Ярмарок.

1 Торговець.

Увага! Увага!

Спішіть, поспішайте!

Господарі й гості,

Глядіть, не минайте!

На ярмарок прошу гуртом,
поодинці,

На вас тут чекають чудові
гостинці.

2 Торговець.

На ярмарку нашим веселім,
багатім,

Є чим дивувати і є що

придбати,

Тут щедрі дарунки із саду й
городу,

Тут пісня і жарти усім

в нагороду.

3 Торговець.

Мерщій на ярмарок всі

поспішайте,

Купуйте, милуйтеся,

танцюйте і грайте.

Ведуча.

На нашому ярмарку повно
овочів і фруктів. А от яких –
відгадайте.

*Звучать загадки про овочі і
фрукти. При правильній
відповіді відповідний овоч
виходить і кланяється.*

Ведуча.

На доброму ярмарку
ми побували,

Одні продавали, інші

купували,

Співали. Сміялись та ще й
жартували.

А тепер вже й додому час.

Наш ярмарок закінчується.

Ми бажаємо, щоб завжди на
ваших столах був достаток,
щоб вам було що продава-
ти і за що купувати.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга й однокласника зайчика Косі Вуханя

Частина II

Мамонт Африканович дуже цікаво розповідав про древніх шаблезубих тигрів, але слухали його не уважно, як то кажуть, у півуха.

Усі раз у раз позирали на парту, де сиділа, щось хрумкаючи, новенька.

А коли продзвенів дзвоник на перерву, й учні вибігли у двір, Кося Вухань перший загукав:

– Цур не квач!

– Цур не квач! Цур не квач! Цур не квач! – загукали всі, розбігаючись.

– Хрюша! Ти – квач! – одбігаючи останньою, крикнула Соня Лось.

– А я-а не гра-аюся! – мляво сказала новенька, повільно щось жуючи.

Всі розгублено завмерли.

– Чого?!

– Не-е хо-очу-у... І так вона якось це сказала, що всім одразу стало нудно й нецікаво, і ніхто не побіг, і ніхто не став нікого доганяти, і гра у квача розладналася. Потинялися вони по шкільному подвір'ю, дочекалися дзвоника і пішли на урок.

– Ну й маруда ця Хрюша! – скривився Вовчик Вовченко.

– Плавильно! – підтакнув Рудик Лисовенко.

І хоч як не хотілося Косі й Колькові з ними погоджуватися, заперечити було нічого. З цього все й почалося.

Яку б гру діти не заводили, Хрюша нудно тягла:

– Не-е хо-очу-у! Мені не-еціка-аво-о!

І всім чогось теж одразу ставало нецікаво, і ніяка гра не клеїлася.

На перервах усі тепер нудилися, вештаючись по шкільному подвір'ю.

І взагалі з ними діялися якісь дивні речі.

Наприклад, одного разу Соня Лось і

Вірочка Вивірчук поверталися додому. По дорозі їм трапилося пташеня, яке випало з гнізда і жалібно пищало в траві. Соня й Вірочка були найдобрішими у класі, завжди всім співчували, допомагали, жаліли всіх. Вірочка до того ще й дружила з пташками, – стрибаючи по деревах, часто гостювала у їх гніздах.

А тут вони мовчки одвернулися і прочовгали мимо. Соромилися глянути одна одній у вічі, але не могли примусити себе зупинитися і допомогти бідному пташеняті.

Їм було ліньки...

Іншого разу Вовчик Вовченко і Рудик Лисовенко провалилися ненароком у яму. І хоч яма була неглибока і з неї досить легко було вилізти, ставши один одному на плечі, вони лежали й не вилазили, їм було ліньки це робити. А всі стояли навколо ями і дивилися. І ніхто не робив навіть спроби витягти Вовчика й Рудика. Всім теж було ліньки. І якби не вчитель фізкультури Макак Макакович, Вовчик і Рудик, мабуть, досі лежали б у ямі.

Ну, і, звичайно, не лише гратися, а й вчитися їм тепер стало нецікаво. На уроках вони сиділи байдужі й не уважні, і дома ніхто з них не міг примусити себе робити домашні завдання.

Навіть відмінники Михайлик Ведмеденко і Раїска Мняу вперше у житті почали хапати двійки.

Пантера Ягуарівна була у розпачі.

– Що це робиться?! Жах!.. Кошмар!.. Треба негайно скликати батьківські збори. Увага! Увага! Завтра батьківські збори! Запам'ятайте усі! Завтра після уроків батьківські збори!.. Запишіть і передайте батькам обов'язково. Завтра батьківські збори!

(Продовження в наступному номері)

Марія ВОВЧОК

Іде осінь

*Вже зриває вітер
Золото беріз.
Застогнали віти,
Похилились вниз.*

*Листячко тріпоче,
Сумно шелестить,
Захватись хоче,
Боязко тремтить.*

*Осінь йде полями,
Стелить килими.
Вже не за горами
Білий кінь зими.*

Олена ДИШЛЮК

Прощай, осінь

*Відшуміла осінь
Сивими дощами
Й тепло відлетіло
В вирій з журавлями.
Облетіло листя,
Вже дерева голі,
Лиш здаля видніє
Ще зелена хвоя.
Почорніло поле
І куці тернисті,
Лише червоніє
Калина в намисті.*

Ірина ПРОКОПЕНКО

Як берізка листя роздарувала

Позолотила осінь Берізку. Заблищала вона, засяяла. Хто не пройде, кожен Берізкою милується.

– От би мені таку ковдру, теплу, як сонечко, – сказав Мураха, дивлячись на жовте листя.

– Ось, візьми, – відповіла Берізка і скинула один листочок.

Зрадів Мураха, схопив листочок, до мурашника поволік.

– До мого б капелюха отаку золоту пір'їнку, – обізвався гриб Підберезник.

– Ось тобі золота пір'їнка, – скинула Береза ще один листочок.

Приліпив його Підберезник до оксамитового капелюха, стоїть, не дихає з радощів.

– І мені б листячка трохи, – попрохав їжак.

Гойднула гілками Берізка, аж кілька листочків на землю струсила. Покачався по них їжак, начепив листя на колючки і золотою кулькою додому покотився.

А тут Ялинка-чепуруха зітхає.

– От якби по моїй зеленій сукні розкидати твоє золоте листя, не було б на світі дерева, ошатнішого за мене.

– Візьми, сусідко, візьми, мені ж не жаль, – сказала Берізка і все своє листя на Ялинку струсила.

Глянь, а сама ні з чим лишилася, все до останнього листочка роздарувала.

Засумувала тоді Берізка: «Де моя золота краса?»

Тут Вітер підлетів.

– Не журись, Берізко, прийде весна, подарує тобі нове вбрання, не журись... не жури-и-ись...

Гойдалася Берізка, слухала ласкаві вітрові слова та й заснула. На цілу зиму заснула.

З того часу так і повелося: як тільки подарує Берізка своє золоте листя, то й засне на всю зиму, щоб скоріше весни діждатися.

Македонська народна казка

Хитрий Петар і турецький ага

Якось дійшло до Хитрого Петара, що один турецький ага з Прилепа назвав його безштаньком. І от він вирішив провчити того пана.

Прийшов Хитрий Петар з Маріова до Прилепа, подався до будинку аги й почав вигукувати:

– Гей, я з того світу повертаюся, гей! Виглянула жінка аги з вікна й перепитала його:

– Звідки ти йдеш?

– Та ж з того світу, – відповів їй Хитрий Петар.

– А ти нашого Ахмеда часом не знаєш? – запитала жінка; в аги недавно помер син Ахмед.

– Чом ні, знаю! Бідолаха, так там важко працює, так важко, а грошей мало дають, і поїсти не має за що.

– А ти ще бачитимешся з ним?

– Аякже, бачитимусь. Завтра назад повертаюся.

Жінка схопила гаманець з грішми й дала Хитрому Петарові,

– На ці гроші, – сказала вона, – передай їх нашому Ахмедові разом із вітанням від його матері й батька.

Хитрий Петар узяв гроші й пішов.

Аж тут повернувся ага додому. Жінка йому й хвалиться, що з того світу приходив Хитрий Петар і вона через нього передала їхньому бідному Ахмедові гроші.

– Та що ти, жінко! – вигукнув ага. – Коли це бувало, щоб хтось із того світу повертався! Швидше давай мені шаблю та виводь коня із стайні, я його наздожену та відберу гроші назад.

Хитрий Петар дійшов до водяного млина, коли оглянувся й побачив, що за ним женеться ага. Він до мірошника:

– Бачиш, он агу лихо несе. Кажуть, що ти йому чимось не догодив, то хоче від-

лупцювати тебе.

Бідолашний мірошник затремтів і питає:

– Скажи, що мені робити, де сховатися.

– Лізь, – каже йому Хитрий Петар, – на тополю. А я залишуся тут і скажу йому, що тебе немає.

Мірошник швиденько подряпався на тополю й причаївся там. А Хитрий Петар запошився борошном і порядкує в млині, наче мірошник. Підїхав ага й питає Хитрого Петара:

– Чуєш, мірошнику, ти не бачив, куди дівся Хитрий Петар?

– Та як ні, бачив. Він он там, – і показав на тополю, де на вершечку зіщулився бідний мірошник.

– Попався! – вигукнув задоволено ага. – Тепер ти не втечеш від мене. – Зліз з коня, скинув чоботи, шапку, відчепив шаблю і вже хотів був лізти на тополю. Та Хитрий Петар стримав його.

– Вельможний пане, – каже він. – Шкода такого гарного каптана. Краще скиньте, щоб не порвати.

Ага послухався Хитрого Петара, скинув каптана й подерся на тополю. Доки він доліз до половини, Хитрий Петар одяг його каптана, взув чоботи, насадив шапку, причепив до бока шаблю, сів на коня і тоді гукнув:

– Я Хитрий Петар, а той, що на тополі, – то мірошник. Ага вже й сам побачив, що Хитрий Петар одурих його. Коли ага прийшов додому, жінка й питає:

– Ну що, забрав у нього гаманець із грішми?

– Та ні, – відповідає ага. – Мені стало жаль нашого Ахмеда, і я через Хитрого Петара передав йому ще й коня, і шаблю, і шапку, і чоботи, й каптана. Хай він має на тому світі, а я ще собі тут справлю.

Так помстився Хитрий Петар гоноровитому азі.

Загадки

Кличуть нас ліси, поля, сади
Дозбирати осені плоди.
Із дерев спадає листя жовте.
То землею ходить місяць...

(Жовтеня)

Тремчу, тремчу – змерзаю,
Холодним всім вітрам
Сорочку золотую
По клаптику роздам

(Осінь і сніг)

Цвіте синьо, лист зелений
Квітник прикрашає,
Хоч мороз усе побив –
Його не займає.

(Барвінок)

На городі восени
Лежать жовті кабани,
Прив'язані за хвости,
Щоб не здумали втекти.

(Гарбузи)

Там доорює, там сіє,
Трусить яблука в садах.
І малює, як уміє,
На листочках і листках.
– Ну й завзята ж у роботі!
– Так за те вся в позолоті.

(Осінь)

Сторінка народознавства

День всіх святих та День пам'яті

Два перших листопадових дні в католицькій церкві присвячені пам'яті покійних: День Усіх Святих (1 листопада) і День поминання покійних (2 листопада) – слідує один за одним.

Свято Всіх святих має глибоке язичницьке коріння. Близько двох тисяч років тому кельтські племена в цей час святкували настання нового року, напередодні якого відзначалося свято Самбейн. Цей перехідний час вважався часом чарівним і містичним.

Згідно з переказами, в ці дні в світ людей приходять чарівні істоти сиди, часто вороже налаштовані до людей. Вважалося також, що душі померлих цього дня повертаються у свої оселі і вимагають жертвовної їжі у живих і бродять в довгих ночах, тобто це час перед зимовим сонцестоянням. За християнськими віруваннями, душа померлого потребує молитов, щоб подолати шлях до небес.

Приблизно в цей же час (наприкінці жовтня) стародавні римляни відзначали два свята - Фералії, присвячене пам'яті покійних, і дні Помони, богині деревних плодів. Такий збіг дат сприяв збереженню традиції поминання померлих і після повсюдного розповсюдження християнства. Свято зрослося в народній свідомості зі святом церковним. Так з'явився

День Усіх Святих, який досі святкується католицькою церквою 1 листопада. Цього дня католики йдуть на кладовища, часто з молитвами і співами, упорядковують могили, ставлять запалені свічки.

Жителі Західної України та Північної Румунії теж відзначають 1 листопада День всіх святих та День пам'яті і надання пошестей предкам. Цього дня вони йдуть родинами на цвинтарі, ставлять на могили рідних живі та штучні вінки, квіти, запалюють свічки, а також моляться за упокій небіжчиків, просять у

Господа прощення їхніх гріхів. Священики правлять заупокійні служби, панахиди. Якщо надворі без опадів, то молебні проводять на цвинтарях, якщо дощить, то у церкві. Вони зачитують імена покійних з листочків, написаних людьми.

Закарпатці по-особливому ставляться до пам'яті про предків. Вони відвідують могили рідних частіше, доглядають їх, садять на них квіти, запалюють свічки, замовляють заупокійні служби, парастаси, панахиди, псавтирі.

В цей день цвинтарі поніміло дишають вражаючим духом білих-білих хризантем і в'янучої, опадаючої хвої вінків, а тисячі запалених свічок нагадують про те, що наші дорогі родичі, хоча й покинули нас, не забуті.

І граємося, і вчилися!

Співана азбука

(Алфавіт української мови)

1. Читайте уважно або проспівайте кілька разів вірш «Співана азбука» на українську мелодію пісні «А я люблю Петруся» і вивчіть/запам'ятайте букви (літери) українського алфавіту в їхньому порядку.

3. Назвіть їх за алфавітним порядком.
4. Уважно розгляньте ілюстрації і вкажіть, на якому з малюнків: *автомобіль, білка, виноград, годинник, дерево, ескімос, євангеліє, жаба, зірка, риби, індик, їжак, квітка, літак, м'яч, ножиці, олівець, парасолька, рукавичка, серце, телефон, вухо, фарби, хата, церква, чоботи, шарф, щітка, юрта, ялинка, кінь, дзвінок, бджола.*

5. Розмістіть в алфавітному порядку ці назви предметів.

6. Зорганізуйте гру таким способом: у кожного на окремих картках повинні бути збільшені зображення кожного предмета. Керуючий грою пропонує показати, наприклад, літак або ескімоса. Хто помиляється, треба виправити. Далі запитання ведучого, наприклад: «Хто такий ескімос? Що ви знаєте про ескімосів?»

7. Якщо уважно подумати, то можна пригадати або скласти по коротенькій казочці про кожен з предметів. Виграє той, чия казочка буде найцікавішою і всім сподобається.

	<p>СПІВАНА АЗБУКА (на мелодію "А я люблю Петруся")</p> <p>Букви, — АЗБУКУ для нас, Вивчити напам'ять час,</p> <p>А, Бе, Ве, Ге, Ге, Де, Е (2) Перших буков сім іде.</p> <p>Є, Же, Зе, И, І, Й, (читай ИЙ)</p> <p>Ка, еЛ, еМ, еН, О, Пе, еР. (2) Знаємо про це тепер.</p> <p>еС, Те, У, еФ, Ха, Це, Че, З голови нам не втече.</p> <p>Ша, Ща, Ю, Я, Ь (м'який знак), (2) Азбуку скінчили так.</p> <p>Тепер у нас радість, сміх. Скільки ж буков є усіх?</p> <p>ТРИДЦЯТЬ ТРИ, Я СКАЖУ ВСІМ, АНУ, ще раз почислім?! (2)</p>						

2. Скільки букв (літер) в українському алфавіті?

Подав І. Ребошанка

Розмалюй сторінку

Кленові листочки

Музика і слова Н. ГРАНОВСЬКОЇ

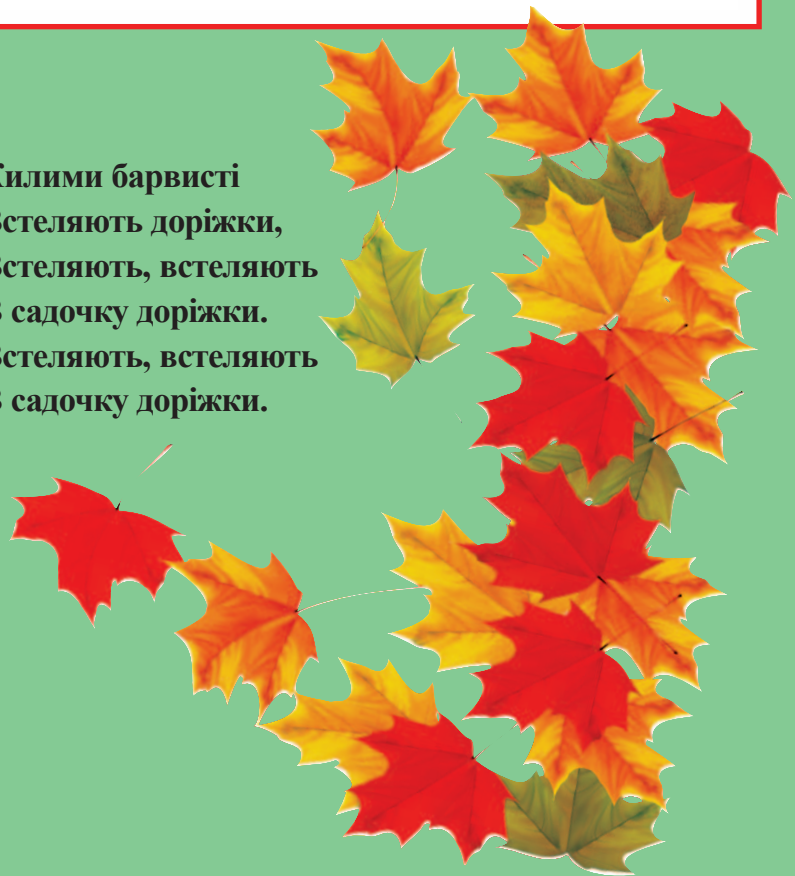
Повільно

Dm A Dm : Dm A
 Зо-ло-та -я о-сінь
 ма -лю -є ли-сточ-ки, ма -лю-є, ма-лю-є кле-но -ві ли-сточ-ки.
 ма -лю - є, ма - лю - є кле - но - ві ли - сточ - ки.

Золотая осінь
 Малює листочки,
 Малює, малює
 Кленові листочки.
 Малює, малює
 Кленові листочки.

Повіває вітер, –
 Зриває листочки,
 Зриває, зриває
 Кленові листочки.
 Зриває, зриває
 Кленові листочки.

Килими барвисті
 Встеляють доріжки,
 Встеляють, встеляють
 В садочку доріжки.
 Встеляють, встеляють
 В садочку доріжки.

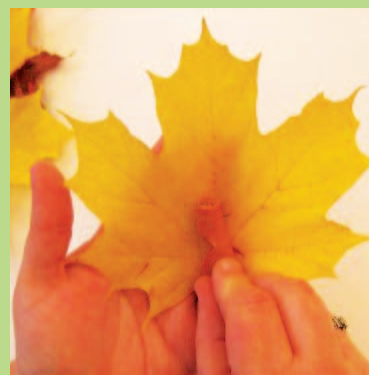

Зроби власними руками!

Троянди з кленового листа

Спочатку зберіть листки (нам не підійдуть занадто маленькі, сухі, хворі, надірвані листочки) різного забарвлення. Для виготовлення однієї квітки краще підібрати листя одного кольору.

1. Згорни листочок навпіл гладкою стороною вгору.

2. Тепер потрібно зробити серцевину для майбутньої троянди. Для цього згорни листочок в тугий рулон.

3. А зараз обережно прикладай «пелюстки» майбутньої квітки. Візьми листочок і в його центрі розмісти серцевину майбутньої троянди. Розмісти листок так, щоб його лицьова сторона була

всередині квітки.

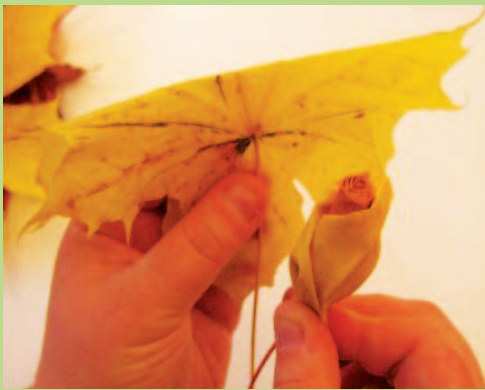
4. Відігни половину листочка назад. Стеж, щоб верхня частина вигнутого листка була вище серцевини приблизно на 1 сантиметр.

5. Тепер обгортаємо зігнутим навпіл листком серцевину з обох сторін. Не забувай надійно утримувати нижній край аруша біля основи «троянди».

6. Для наступної пелюстки тобі знадобиться ще один новий листок. Зігни його так, як і попередній, і прив'яжи навколо майбутньої квітки, тільки з протилежного

від першої пелюстки боку. Так само формуй і розміщуй інші листочки, поки у тебе не вийде ось така осіння диво-троянда!

Коли квітка буде готова, не забудь обв'язати її основу нитками, щоб троянда тримала свою форму. З таких незвичайних квітів можна робити неймовірно красиві, унікальні букети! Скільки троянд буде в твоєму букеті – вирішувати тобі!

«Букетик ми зробили, а про зелень забули?» – справедливо запитаєш ти.

Так от, для «зелені» тобі знадобляться яскраві гладенькі кленові листочки. Рівномірно розподіли і ви-

кладай їх навколо троянд знизу. Потім зв'яжи букет нитками. Поверх ниток можна зав'язати декоративну стрічку. Це суттєво прикрасить композицію!

Щоб «зелень» через кілька днів не зів'яла і не поскручувалася в трубочки, кленове листя можна погладити праскою між газетними аркушами. Але будь обережний, щоб не пошкодити поверхню листка!

Хочеш, щоб твій виріб довше радував очі твоїх друзів і рідних? У тебе є можливість продовжити йому життя. Візьми пензлик, вмочи його в рослинну олію і змасти нею вже готові троянди. Пелюстки квітів стануть м'якими, довго не будуть засихати і не втрачатимуть свого кольору.

Автор виробу: вчителька початкової школи Наталя Якубова; переклад з рос. Людмили Дорош.

Пішаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Ось і настав тихий, лагідний жовтень. Різнобарвний такий, аж лоскотна радість просівається в душу густими хвилями різнотоння кольорів. Усе горить, палає золото-брунатними переливами, аж обрій дзвенить. Милуйтеся цією благородною порою. Хай сповнює вона вашу юначу душу. І дерзайте, дерзайте. Бо майбутність за вами. І плекайте рідне слово, свою мову, свої звичаї, свою пісню. І тоді ми з вами будемо повноцінні особистості. Гідні поваги. Хай щастить вам.

**Паула-Ребека Романюк,
1 рік, с. Верхня Рівна**

**Дениса Марія Турчин,
3 клас, с. Дарова**

**Міхаїца Лучіан Маренюк,
5 клас, с. П'єтроаса Марє**

**Дениса Діана Данчу,
3 клас, с. Дарова**